

Retouradres : Gilbert Cant
Perstraat 88 9120 Haasdonk

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1
P708696

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
30ste jaargang - nr 1; januari 2010 - nr 163

N A T U U R   E N   M I L I E U

foto Fred VR

foto Hilde Habraken

I N   H E T   W A A S L A N D

'NO TIME TO WASTE'.

Wie herinnert zich het Greenpeace T-shirt uit de jaren zeventig en tachtig niet?

Nu, vele jaren en verspilde tijd later, hoopten we met z'n allen dat de 130 wereldleiders die in Kopenhagen samenkwamen tijdens de 15de VN-klimaatconferentie, deze boodschap hoog in hun vaandel zouden dragen. De conferentie was degelijk door werkgroepen voorbereid en tijdens ronkende verklaringen hadden de topwereldleiders immers erkend dat de toestand ernstig was, dat er nu moest gehandeld worden, dat er geen tijd meer te verliezen was, het was vijf voor twaalf.

Tot puntje bij paaltje kwam.

Het enige akkoord dat er kwam was dat er geen akkoord was. Er werd enkel beslist 'akte te nemen van het Kopenhagenakkoord'. Dit "Copenhagen agreement", waar uiteindelijk een 25-tal landen zouden hebben aan meegewerkt, is een zware teleurstelling. Er staat dan wel neergeschreven dat men de temperatuurstijging beneden de twee graden wil houden, maar met wat voorligt komt men daar lang niet. Geen piekjaar voor de CO2 uitstoot, geen concrete doelstellingen voor 2020, geen lange termijndoelstelling voor 2050, geen acties om ontbossing te beperken. De nood aan een wettelijk bindend akkoord binnen de 6 maanden, verdween op mysterieuze wijze op het allerlaatste moment uit de tekst. Alle achterpoortjes staan nog open. We riskeren af te stevenen op een temperatuurstijging van meer dan drie graden. De werkgroepen kregen wel het mandaat om de komende maanden verder te werken aan de ontwerp teksten waar ze voor en tijdens de klimaatconferentie aan gezwogd hebben.

Daarmee moet de wereldbevolking het stellen en dat terwijl de impact van de veranderingen in het klimaat nu al voelbaar zijn. Het is nu al een zaak van leven of dood, vooral in streken met een extreem klimaat of in laaggelegen gebieden. Het Afrikaanse continent is de grote dupe.

Met dit akkoord schieten we ook in onze eigen voet. Hoe langer we een doortastende aanpak van de klimaatverandering uitstellen, hoe moeilijker en duurder het wordt om drastische gevolgen

te vermijden.

Het mislukken van de VN-klimaatconferentie in Kopenhagen is een frustrerende afsluiter van het jaar 2009. Het enige wat we momenteel kunnen doen is op zoek gaan naar het positieve in deze ellende, om toch verder te gaan. Want opgeven mogen we echt niet. Iedereen draagt zijn eigen

verantwoordelijkheid in de strijd tegen de opwarming van ons klimaat. Eind november werd er in ons land, in de aanloop van Kopenhagen, een motie goedgekeurd waarin bepaald wordt dat Europa zeker 20% minder zal uitstoten tegen 2020.

De redactie van 't Groene Waasland wenst zijn lezers een doortastend jaar toe waarin iedereen zijn eigen creativiteit ontdekt om 'groener' te gaan leven, zuiniger om te springen met energie en z'n ecologische voetafdruk kleiner te maken.

Een gelukkig 2010 alvast, eentje met een beter klimaat.

Openingsuren van het secretariaat van **ABLO**vzw:

ablo.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 17u

Dinsdag: tussen 14u en 17u

woensdag: tussen 14u en 17u

Donderdag tussen 14u en 17u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren van het secretariaat van

't groene waasland:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Maandag tussen 14u en 18u

Dinsdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

RAPEN : EEN WAAS SUCCEVERHAAL

In de Wase folklore en heraldiek is de raap alomtegenwoordig. Voor onze boeren was de teelt van deze telg uit de koolfamilie een extraatje. In onze streken was het mogelijk om na de oogst van het graan nog rapen te zaaien. Dit betekende extra voeder voor mens en dier. Vruchtbare grond, de juiste teelttechniek en geschikte rassen vormden de ideale combinatie om de boeren in het

Waesland door de rapen een betrekkelijke welvaart te bezorgen. De aardappel verdrong de knollen snel van het menu en door de opkomst van de voederbiet verloor de raap ook zijn belang als veevoeder. Nieuwe landbouwgewassen (maïs) en schaalvergroting in de landbouw zorgden voor de volledige tel-oorgang. Net als in de kleding bestaat er in onze eetcultuur een verschijnsel dat mode heet. Raapjes zijn weer hip en zijn weer terug te vinden in de hobbytuin en groentenwinkel. Er zijn nieuwe rassen, heerlijke recepten en de raap is relatief makkelijk te telen. Je kan ze zowel in het voorjaar als in het najaar zaaien. Net als de Wase boeren van weleer.

Op zekere dag kwam Keizer Karel naar Sint-Niklaas. Toen de stoet op de markt kwam, drong er een boer door het volk. Hij droeg een reusachtige raap, die hij de keizer aanbod. De keizer aanvaardde de raap met veel vriendschap en wilde de boer een beloning geven, maar die wilde niets aannemen. Toen

vroeg de keizer of hij kinderen had. "Ja, Sire", was het antwoord, "ik heb een enige dochter". "Nu dan", sprak de vorst, "dit is voor haar bruidsschat" en hij reikte de boer een welgevulde beurs over.

Weinige tijd nadien werd de keizer in Antwerpen ontvangen. Een rijke koopman, die kennis gekregen had van wat er in Sint-Niklaas was gebeurd, dacht bij zichzelf : als de keizer zoveel geld geeft voor een raap, wat zal hij dan niet geven voor een paard ? Ik ga er hem een aanbieden ! Zo gezegd, zo gedaan. De gierigaard bracht de keizer een mooi jong paard, maar Karel die het inzicht van de hebzuchtige koopman doorgrondde, nam de raap van de Sint Niklase boer en gaf ze aan de vrek als beloning. Zo werd de schraapzucht gestraft. Sedert die tijd staat er een raap in het wapen van Sint Niklaas.

*Uit : Van stropdragers
en de pot van Olen.*

foto Jan Rodts

GEÏLLUSTREERD HANDBOEK 'DUURZAME STEDENBOUW' GIDS MET PRAKTIJKVOOR- BEELDEN VOOR DE TRANSI- TIE NAAR EEN ECOPOLIS.

Dit boek is geschreven in het kader van het DuLoMi-project 'Ecopolis-Vlaanderen', waarmee VIBE vzw duurzame stedelijke ontwikkeling wil stimuleren bij lokale besturen, ruimtelijke planners, architecten, aannemers, docenten en studenten... en hen wil aanzetten tot het realiseren van interessante en doordachte Vlaamse voorbeelden in de praktijk op het vlak van duurzame stedelijke ontwikkeling en van ecologisch gefundeerde ruimtelijke planning. VIBE vzw verkreeg hierbij de steun van ABLLO vzw. **Architecte-stedenbouwkundige Eva Heuts hanteerde de pen voor VIBE vzw, bioloog Erik Rombaut voor ABLLO vzw.**

Het is een praktijkgericht voorbeeldenboek geworden voor 'duurzame stedenbouw en ruimtelijke planning'. Het werd op dezelfde wijze opgebouwd en ingedeeld als de doewijzer op de website www.ecopolisvlaanderen.be. Veel inspiratie werd gehaald uit de studiebezoeken tijdens de studiereizen die VIBE vzw heeft georganiseerd in samenwerking met de hogescholen KaHo Sint-Lieven (departement Sint-Niklaas) en Sint-Lucas (departement Architectuur en Stedenbouw) en die werden begeleid door Erik Rombaut, Herman Remes (+) en Thomas Lootvoet. Deze studiereizen brachten ons achtereenvolgens in:

- 1997 Ruhrgebied (Duitsland) en regio Nijmegen (NL)
- 1998 Regio Kassel (D)
- 1999 Jutland (Denemarken)
- 2000 Regio Osnabrück/Rheine (D) en Drenthe (NL)
- 2001 Regio Ostritz (Duits-Pools-Tjechische grensstreek)
- 2002 Regio Freiburg-im-Breisgau:Schönau , Zwarte Woud (D)
- 2003 Vorarlberg (Oostenrijk)
- 2004 Regio Aachen en Eifelgebergte/Gelsenkirchen (D)
- 2005 Zuid en Midden Nederland
- 2006 Regio stad Luxemburg (Lux) en Trier (D)
- 2007 Regio Kopenhagen

(Denemarken) en Malmö (Zweden)

- 2008 Regio Pfälzerwald, Tübingen en Stuttgart (D)
- 2009 Regio Fribourg en Zürich (Zwitserland)
- 2010 Regio Grensmaas - Oostkantons (B), regio Düren / Köln (D)

Na een inleiding over de drie pijlers van het gebruikte ecopolis concept worden in het voorbeeldenboek de volgende acht thema's zorgvuldig uitgewerkt.

- Proces,
- Optimalisatie van de ruimte,
- Vitaliteit en veiligheid
- Bereikbaarheid en toegankelijkheid
- Bodem, natuur en landschap
- Integraal waterbeheer
- Duurzaam energiebeheer
- Grondstoffen en materialen
- Comfort en gezondheid

Zoveel als mogelijk werd daarbij de zogenaamde drie-stappenstrategie gehanteerd.

- Voorkom de vraag (naar energie, naar water, naar materialen, ...)
- Vul vervolgens de vraag in met de meest volhoudbare oplossing (lokaal + op wereldschaal).
- Als je geen volhoudbare oplossingen kan toepassen, pas dan de meest efficiënte oplossingen met zo weinig mogelijk negatieve effecten toe.

Al deze aspecten werden uitvoerig uiteengezet aan de hand van meer dan 50 Europese voorbeeldprojecten. Een vijftal daarvan hebben we verder uitgewerkt omdat deze projecten volgens ons zeer goede voorbeelden zijn. Alle dimensies van het ecopolis-concept komen hier namelijk aan bod.

Duurzame
stedenbouw
in woord
en beeld

Gids met praktijkvoorbeelden voor de transitie naar een ecopolis

- Ecowijken 'Loretto-Areal' en 'Französisches Viertel' in de Südstadt, gemeente Tübingen (Duitsland)
- De ecologische wijk EVA-Lanxmeer, gemeente Culemborg (Nederland)
- Ecologische woonwijken 'Vauban' en 'Am Schlierberg', gemeente Freiburg-im-Breisgau (Duitsland)
- Ecowijk GWL-terrein, gemeente Amsterdam (Nederland)
- De ecowijk 'Västra Hamnen/Bo01', gemeente Malmö (Zweden)

ABLLO vzw organiseerde trouwens in juni 2009, samen met het stadsbestuur van Sint-Niklaas, een gesmaakt studiebezoek naar de ecowijk EVA Lanxmeer in Culemborg en naar de fietsstad Houten in Nederland. Een fotoreportage daarvan vind je elders in dit Groene Waasland terug.

De auteurs presenteerden op 11 december 2009 in Antwerpen een eerste versie van dit

'Geïllustreerd handboek duurzame stedenbouw'. Ze zijn zich bewust van de talrijke mogelijkheden om deze eerste versie van dit handboek nog te verbeteren en aan te vullen met sterke voorbeelden uit binnen- en buitenland.

De auteurs roepen dan ook alle lezers en gebruikers van dit handboek op om erop te reageren en om ons suggesties (en foto's) voor verbeteringen en aanvullingen te bezorgen. Ook nieuwe ontwikkelingen die zich de komende tijd voordoen, interesseren ons.

Signaleer ze best rechtstreeks aan de beide auteurs: info@ecopolisvlaanderen.be en erik.rombaut@scarlet.be

Intussen wordt er onderhandeld met een aantal uitgeverijen om het boek in de loop van 2010 gedrukt op de markt te brengen. Interesse is er zeer zeker: in de eerste week dat het boek online beschikbaar was, werd de site **20.000 keer geraadpleegd**, een onverhoopt succes. Hopen maar dat één en ander ook in Vlaanderen de interesse en de praktijk van duurzame stedelijke ontwikkeling meer wind in de zeilen kan geven.

ROMBAUT, E & E HEUTS. 2009. 'Duurzame Stedenbouw' in woord en beeld. Gids met praktijkvoorbeelden voor de transitie naar een ecopolis. On-Line pdf boek samengesteld voor VIBE vzw en ABLLO vzw [i.s.m. KaHo Sint-Lieven dep. Sint-Niklaas en het departement voor architectuur en stedenbouw Sint-Lucas Gent/Brussel]. Voorgesteld in Antwerpen aan pers en publiek op 11 dec. 2009. 145 pp. ill. D/2209/8296/37.

Download van www.ecopolisvlaanderen.be of van www.abllo.be

ABLLOvzw

Duurzame stedenbouw en ruimtelijke planning is vaak doorgewoon een kwestie van gezond verstand. Zo bijvoorbeeld bouw je beter niet, waar de kansen op overstromen groot zijn."

Erik Rombaut
docent Sint-Lucas & Sint-Lieven

DE UITBREIDING VAN DE CLEMENTWIJK IN SINT-NIKLAAS WORDT HELAAS GEEN DUURZAME WIJK.

Matexi NV wenst geen écht autoluwe Clementwijk.

Voor de uitbreiding van de Clementwijk werkt de stad Sint-Niklaas samen met verschillende partners: de Wase Landmaatschappij (WLM), de Sint-Niklase Maatschappij voor de Huisvesting (SNMH), de privéontwikkelaar NV Matexi en Interwaas, de vroegere intercommunale van het Land van Waas (ICW). Elke partner heeft zijn eigen wensen en achtergrond. De privé projectontwikkelaar heeft een commercieel belang. De huisvestingsmaatschappij zit vast aan een bepaald budget en aan een lijst van kandidaten, waardoor er geen selectie van echt in ecologisch wonen geïnteresseerde bewoners kan gemaakt worden. En de stad Sint-Niklaas zelf wil een duurzame ecowijk realiseren, waar de bewoners graag wonen.

Het ontwerpteam Grontmij en het bureau 'Fris in het Landschap' hebben samen met de stedelijke dienst leefmilieu en ruimtelijke ordening lang moeten strijden om bepaalde ideeën en duurzame principes overeind te houden. De privéontwikkelaar Matexi blijkt namelijk niet altijd gemakkelijk te overtuigen. Hierdoor is het concept van de autoluwe wijk bijvoorbeeld niet meer zoals het oorspronkelijk was uitgewerkt. De privéontwikkelaar wilde namelijk niet dat er naast ondergrondse parkings voor de bewoners ook gebundeld geparkeerd diende te worden aan de rand van de wijk. Het compromis is dat de bewoners gebundeld parkeren op de woonvelden of half ondergronds onder de gestapelde woningen en dat alleen de bezoekers van de wijk

moeten parkeren aan de rand van de wijk. Dat valt natuurlijk onmogelijk te handhaven en dat betekent een heel grote gemiste kans om een écht autoluwe wijk te bereiken.

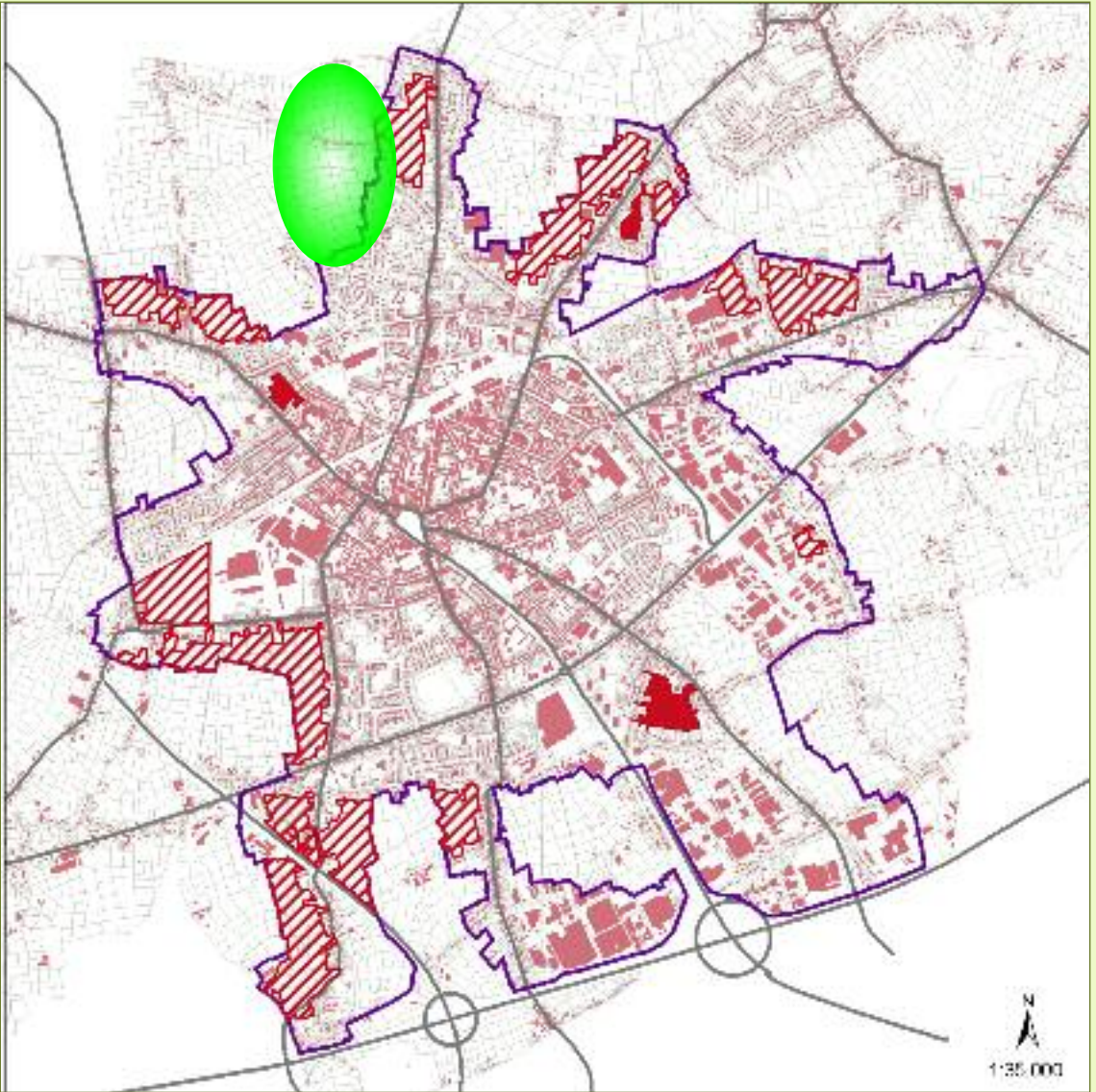
Het is vreemd dat de privéontwikkelaar - intussen ook eigenaar van een groot deel van de gronden - een aantal ecologische accenten in deze wijk zomaar onderuit kan halen. ABLLO vzw betreurt dat het stadsbestuur hier tot nu toe geen paal en perk aan heeft gesteld, op deze manier wordt het wel heel lang wachten op een eerste échte Wase ecowijk...

De Clementwijk vult een mooie blauw- groene landelijke vinger op met huizen.

Maar een nog fundamenteeler probleem is dat de geplande uitbreiding van de Clementwijk, gebeurt in een open landbouwgebied, tussen twee invalswegen in (de Sint-Gillisbaan/Lepelhoekstraat enerzijds en de Plezantstraat/Vlyminckxhoek anderzijds). Daardoor wordt een prachtige blauwgroene landelijke vinger, die tot vandaag nog diep doordringt in het stedelijk gebied, helaas opgevuld met een woonwijk (figuur 1 en 3). Dat is helemaal in tegenspraak met het lobbenstadmodel. Dat model hebben we vroeger voorgesteld als een veel ecologischer model voor stedelijke groei, dan de concentrische groei die nu wordt gehanteerd.

[zie Groene Waasland van mei 2007, <http://www.abllo.be/gw.htm>]

In een lobbenstad wordt stedelijke verdichting gelokaliseerd omheen de invalswegen, die het openbaar vervoer dragen, en niet in de groene ruimte tussen de invalswegen in. Die groene ruimten worden integendeel best opgenomen in een blauwgroene structuur die diep in de stad doordringt. In deze zin is stedelijke verdichting rondom de IR stations van Sinaai, Belsele en Nieuwkerken op termijn ook erg interessant.

Figuur 1: Kaart met een voorstel voor de lobbenstad Sint-Niklaas (uit ROMBAUT, VONCK & PODEVYN, 2008). Men merkt duidelijk dat de locatie van de uitbreiding Clementwijk (de cirkel linksboven) ligt tussen twee invalswegen in, te midden van een groene open ruimte. Er zijn nochtans voldoende mogelijkheden (al de rood gearceerde zones) om de woningen dichterbij de invalswegen te bouwen.

Het openbaar busvervoer naar de Clementwijk zal nooit optimaal functioneren, daarvoor is de frequentie van stadsbus 1 veel te laag.

Het grote probleem is dus dat de nieuwe uitbreiding van de Clementwijk veel te ver is gelegen van de invalswegen en dus te ver van het daar al aanwezige tamelijk frequent openbaar busverkeer. Meer nog, De Lijn werd gevraagd een bijkomende stadsbuslijn 1 te voorzien naar deze nieuwe woonwijk (figuur 2). Dat betekent dus een verdere

Figuur 2: Op dit netplan van DE LIJN merkt men duidelijk hoe bediening van de Clementwijk met openbaar vervoer een bijkomende buslijn vergt tussen de bestaande lijnen op de invalswegen (lijnengroep 40-44 naar Sint-Pauwels-Stekene en de lijnengroep 21-28 naar Sint-Gillis Waas)

versnippering van buslijnen. De busfrequentie in de Clementwijk is dan ook veel te laag om echt een alternatief te bieden voor de auto. Gelukkig is er nog het echte alternatief: de fiets. Dankzij de Stropersfietsroute is de Clementwijk goed verbonden met het stadscentrum. Alleen is natuurlijk wel een optimale beveiliging nodig, met voorrang voor de fietsers bij het kruisen van de Kuildamstraat en de Heistraat. Voor de verkeersknoop aan de Driekoningenstraat werkt ABLLO vzw aan een voorstel om de plannen die thans worden gemaakt, nog fietsvriendelijker te realiseren.

De bijkomende buskilometers via een noodzakelijke verlenging van stadsbus 1 naar en van de Clementwijk, zouden natuurlijk beter ingezet worden om de bestaande busfrequentie op de invalswegen (meestal één bus per half uur) te verhogen tot één bus per kwartier tijdens de daluren (en nog frequenter tijdens de spits). Pas dan wordt de bus echt een alternatief voor de auto. Maar dan moeten de nieuwe woningen uiteraard geschikt worden rondom en dicht bij de bestaande invalswegen. En mogelijkheden daarvoor zijn er (figuur 1). Dat vergt alleen een andere afbakening van het regionaalstedelijk

gebied van Sint-Niklaas, iets wat ABLLO vzw al jaren vraagt (ook aan de Raad van State). Wel moeten dan de nieuwe woningen via 'short cuts' optimaal te voet en per fiets verbonden worden met de bushaltes op deze invalswegen. En vooral moet het rijden per auto naar het centrum worden bemoedigd door voor de auto, maar een uiterst beperkt aantal aansluitingen van deze wijken op de invalswegen te realiseren, waardoor per auto lange omwegen nodig worden. Met de fiets of te voet was je al op je bestemming geweest ....

ABLLO vzw is dan ook blij te vernemen dat er in het voorjaar van 2010 een groep studenten van de Sint-Lucas Hogeschool voor Architectuur en Stedenbouw een ontwerp oefening zal maken, om na te gaan of er een alternatief plan kan worden opgemaakt, waarin met deze ecologische bezwaren rekening wordt gehouden. De resultaten van deze oefening zullen belangeloos aan alle betrokken partijen worden bezorgd ter inspiratie.

foto Erik Rombaut

Figuur 3: De Clementwijk te Sint-Niklaas zou worden uitgebreid in deze groene ruimte, nu nog volop als landbouwgebied en wandelgebied in gebruik.

ROMBAUT, E ; E. VONCK & E. PODEVYN. 2008. Een pleidooi voor de lobbenstad. Een casestudy in de steden Aalst en Sint-Niklaas. Ruimte en Planning 4/2008: 67-78.

ABLLOvzw

DE VOLGENDE STUDIEREIS

De volgende studiereis van VIBE vzw en Sint-Lucas Architectuur Gent/Brussel gaat door

van donderdag 18 maart 2010
tot en met zaterdag 20 maart 2010.

Dit jaar is het reisdoel

Regio Grensmaas - Oostkantons (B),
regio Düren / Köln (D)

Het volledige programma vind je op
<http://www.vibe.be/agenda>.
Je kan daar ook inschrijven.

Kernwoorden zijn:

Natuurbeheer en ruimtelijke planning Hoge Venen. Bezoek laag energieprojecten Eupen / Eynatten / Aachen. Duurzame stedenbouw in de regio Köln: eco-intitute Köln - stedelijke hitte eiland effect - groenstructuur planning - Hoogwaterbescherming - bezoek autoluwe wijk Stellwerk 60 in Köln-Nippes ; Ökosiedlung Köln-Blumenberg ; Solarsiedlung Köln Bocklemünd.

Niederzier: bezoek bedrijf eco technieken. Dilsen Stokkem: integraal Waterbeheer en Natuurbeheer in de Maasvallei: nieuwe natuurgebieden in de winterbedding van de Maas. Processen en patronen, relatietheorie. Begrazingsbeheer en overstromingsdynamiek.

ABLLO, januari 2010.

FOTOVERSLAG VAN BEZOEK AAN ECOLOGISCHE WOONWIJK

Op volgende pagina staat het fotoverslag van het bezoek aan de ecologische woonwijk EVALanxmeer in Culemborg (NL). Georganiseerd door ABLLO vzw in samenwerking met het stadsbestuur van Sint-Niklaas op 18 juni 2009.

1

FOTOVERSLAG VAN BEZOEK AAN ECOLOGISCHE WOONWIJK

1 Meteen na aankomst in Culemborg werd de uitgebreide groep deelnemers aan deze studie uitstap door Marleen Kaptein vergast op een boeiende inleidende lezing over de historie van deze woonwijk. Marleen Kaptein was destijds één van de initiatiefnemers woont trouwens in de ecologische woonwijk

2 Een belangrijk uitgangspunt bij de ontwikkeling van de ecowijk EVALanxmeer is het mengen van wonen, werken en recreatie. De wijk is gesitueerd vlakbij het spoorweg station (in de achtergrond). Het hoofdkwartier van een landelijke vakbond werd er gevestigd, in de wijk is er ook een zwembad en diverse kleinere bedrijven.

3 Een ander belangrijk principe is het mengen van leeftijden en doelgroepen. Zo bevindt er zich in de ecowijk een school, een kinderopvang, maar ook een seniorenhuis. Een aantal oudere mensen namen samen het initiatief voor dit project. In dit seniorenproject 'Het Kwarteel' zijn (in het ronde bouwdeel) een aantal gemeenschappelijke voorzieningen te vinden zoals logeerkamers (voor bezoekers), gemeenschappelijke fietsenberging en een feestzaal/cafetaria.

foto's Erik Rombaut

2**3**

Zicht vanuit de living door de private tuin naar de publieke groenzone.

Of hoe een kleine tuin (voor de kinderen) reusachtig groot wordt

4

Naadloze overgang tussen de private tuinen en de publieke uitgroene omgeving.

5

6

7

Gemeenschappelijke boomgaard

4 & 5 Het geheim van deze woonwijk zijn de grote semi-publieke binnentuinen die grenzen aan de private tuinen én die vooral voor de kinderen een heerlijke plek zijn. Deze binnentuinen zijn gemeenschappelijke eigendom van de omwonende gezinnen. Ze zijn toegankelijk voor iedereen die bijvoorbeeld een veilige wandelweg wil naar het station of school. In ruil voor het semi-openbaar karakter zorgt de gemeente voor het onderhoud van deze mandelige tuinen. Ook op de luchtopname foto 2 is dat duidelijk te zien

6 De bestrating is erg smal gehouden (de wijk blijft dus heel doorlaatbaar voor regenwater), De woningen hebben geen eigen parkeerplek, langparkeren kan gegroepeerd op diverse parkeerveldjes vlakbij de woningen. Er zijn deelauto's voorzien, die je kunt huren.

7 & 8 De stadsboerderij is een levendige plek. Het is een zorgboerderij, waar ook de kinderen van de wijk (en het dorp) erg welkom zijn. Er wordt biologisch getuind. In de gemeenschappelijke boomgaard van de wijk is er elk jaar een oogstfeest, met taart, vers fruitsap en veel fruit.

9 & 10 Er is veel aandacht voor water en natuur in de ecowijk. Het hemelwater wordt zoveel als mogelijk gebruikt in huis voor wasmachine en toilet, het overtollig hemelwater wordt geïnfilteerd in greppels (wadi's) en waterpartijen.

8

9

10

ECOSPANNING: VEILIG EN VOORDELIG ONDERWEG!

ABLLO vzw en Ecolife vzw slaan opnieuw de handen in elkaar en hebben samen een project bandenspanning ingediend bij de provincie Oost-Vlaanderen (SNOOP- project).

Dit werd onlangs door de provincie goedgekeurd.

Reeds vroeger ontwikkelde Ecolife vzw 'Ecospanning', een project dat met behulp van Energiesnoeiers de strijd aangaat tegen overbodig brandstofverbruik en CO2 uitstoot. Een correcte bandenspanning bij elke auto is het doel van dit project. En dat is geen overbodige luxe: zowat 3/4 van de Belgische autobanden zijn te weinig opgeblazen. Afhankelijk van de gereden kilometers kan je gemiddeld meer of minder dan een tankbeurt per jaar uitsparen ...

Verschillende teams van Energiesnoeiers werden opgeleid. Ecospanning stuurt de teams van energiesnoeiers op pad. Ze controleren de bandenspanning van de auto's op parkings van bedrijven, winkels of op publieke parkings. De Energiesnoeiers gaan samen met de bestuurder na wat de correcte bandenspanning is van de auto en meten de bandenspanning.

Indien nodig brengen ze de banden op de juiste spanning. De bestuurder krijgt een folder mee met relevante informatie en verwijzing naar de campagnewebsite www.ecospanning.be

Waarom is een juiste bandenspanning zo belangrijk?.

- Goedkoper
- Veiliger
- Goed voor het milieu
- Minder slijtage.

Met het Snoop project willen Ecolife en ABLLO dit project ook beter bekend maken in het Waasland. Er worden 10 bandenspanningacties gratis aangeboden (10x een halve dag). In totaal worden de banden van 350 wagens gecheckt en bijgeregeld. De bestuurders worden bewust gemaakt van de voordelen van een juiste bandenspanning. Er wordt voor gezorgd dat over elke actie in de regionale pers bericht wordt.

Op langere termijn (na afloop van dit project) beogen we een stabiele en regelmatige aanvraag voor bandenspanningacties niet alleen in het Waasland, maar in heel Vlaanderen, zodat we een grote groep van automobilisten kunnen bereiken.

Wie kan een bandenspanningactie aanvragen?

Ecospanning kan onderdeel zijn van een beleid rond energiebesparing, klimaat, mobiliteit en veiligheid.

Elke Wase gemeente of stad kan op verschillende manieren het goede voorbeeld stellen naar eigen personeel en naar haar inwoners. Zo kan elke gemeente die over een wagenpark beschikt een bandenspanningactie aanvragen. ABLLOvzw is ook nog steeds op zoek naar mensen die interesse hebben om hun steentje bij te dragen in het project Ecodriving. Wij zijn op zoek naar

enkele gedreven Waaslanders die lesgever willen worden in het project ecodriving. Op die manier willen we het project beter bekend maken in het waasland.

De lesgever krijgt een opleiding van Ecolife vzw,, hoeft niet in het bezit te zijn van een eigen wagen, krijgt een vergoeding van Ecolife als lesgever ecodriving.

Belangstelling neem contact op met ABLLO vzw abllovzw@gmail.com

Voor bedrijven is het belangrijk om een concrete bijdrage te leveren aan de strijd tegen klimaatopwarming. De energiebesparing die Ecospanning met zich meebrengt past uitstekend in de reeds vastgestelde ambities om het energieverbruik van het bedrijf terug

te dringen. Elk bedrijf kan dus een team van Energiesnoeiers uitnodigen om de bandenspanning van de auto's van je werknemers of deze van de klanten op de parking te controleren.

Redenen genoeg om snel contact op te nemen met ABLLOvzw abllovzw@gmail.com om een bandenspanningactie aan te vragen. Wie er snel bij is kan genieten van een gratis actie dus pure winst.

ABLLOvzw is ook nog steeds op zoek naar mensen die interesse hebben om hun steentje bij te dragen in het project Ecodriving. Wij zijn op zoek naar enkele gedreven Waaslanders die lesgever willen worden in het project Ecodriving. Op die manier willen we het project beter bekend maken in het Waasland.

De lesgever krijgt een opleiding van Ecolife vzw,, hoeft niet in het bezit te zijn van een eigen wagen, krijgt een vergoeding van Ecolife als lesgever Ecodriving.

Heb je belangstelling? Neem contact op met ABLLO vzw abllovzw@gmail.com

ABLLOvzw

HET NIEUWE UIT HET OUDE

[Wetenschap is een abstract begrip, gebaseerd op een veronderstelde kennis van de absolute waarheid - Leo Tolstoj]

In de Bergstraat in Elversele staat een beetje eenzaam, verloren bijna, langs de weg een schijnbaar vergeten 'gewezen' knotboom. Maar toch. Voor deze oude knotwilg zich volledig overgeeft aan het aftakelingsproces, heeft hij (of zij) voor een nakomeling gezorgd, groeiend op de oude wortels. De ouden gaan, de jongen komen, zoals het hoort (?). Toch is er nog de koestering, de herinnering en de warmte van de bekommerende ouder die ons laat stil staan bij de evolutie van het leven. Bij dergelijke waarneming komt de gedachte naar boven welk wonder er zich dagelijks afspeelt. Wetenschappers, onderzoekers wringen zich dikwijls in bochten om naar bewijzen en verklaringen te zoeken van wat er

rond ons allemaal gebeurt. Zo kan men uitleggen hoe een zaadje kiemt, dat er celdelingen zijn, dat door externe invloeden er afwijkingen (?) kunnen voorkomen,... alles logisch in nette en ingewikkelde termen geformuleerd. Interessante materie, maar wie geeft het antwoord op het mysterie wat de pure 'oerkracht' is. Hoe komt het dat er bepaalde energie is, die dingen laat groeien? Welke kracht laat al deze organismen zijn en evolueren? En zo kan men nog tal van vragen verzinnen.

Maar je hoeft je hersenen hierover niet te pijnigen, je kan ook kiezen om de levensprocessen van Moeder Aarde te aanvaarden en om van al die wonderen te genieten.

Zie ook de webstek : www.abllo.be

klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zaterdagen 6 en 27 februari en 6 maart

Vzw Durme Cursus Mossen en Lichenen
ism Paddenstoelenwerkgroep 'De Takruitertjes'
en Plantenwerkgroep Durmevallei

Zondag 7 februari

Natuurpunt wasland Noord en Vriendenkring Panneweel

Winterse uitstap naar de beste vogelplekjes van Goeree en Schouwen-Duiveland. De Prunjepolder, de Brouwersdam, de Kwade Hoek en de Plaat van de Scheelhoek zijn voor de vogelkijkers onder ons bekende namen die garant staan voor vele uren plezier. Verschillende soorten ganzen, futen, eenden, duikers en steltlopers laten zich door verrekijker en telescoop bekijken. Met een beetje geluk zien we op Brouwersdam zelfs zeehonden.

Onze boterhammen eten we 's middags op in Café Biljart in Goederede.

We vertrekken om 8.30 uur aan de Park and Ride te Verrebroek. Neem op de N 49 - E 34 (expresweg kust) afrit 10 (Vrasene-Verrebroek), neem richting Verrebroek en draai onderaan de brug naar links. We rijden kostendelend met eigen vervoer. Mee te brengen: warme kledij, boterhammen, verrekijker en telescoop.

Vzw Durme + CVN

Wandeling in het Molsbroek

Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek. Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

Vzw Durme Werkdag Natuurbeheer in het landschap van Oudenbos. Meer info: www.kleinlandschap-oudenbos.be > agenda.

Hortus Ter Saksen Natuurtocht.

Luswandeling Braives - de valleien van de Burdinale en de Mehaigne, een verloren hoekje

van België, een streek waar we nog nooit wandelden. Afspraak: 9u30 aan de kerk van Braives (via E40, afrit 27 Lincet, voorbij Hannut). Inschrijven bij Rudy (0499/54 03 91)

NATUURPUNT

Vogels voeren en beloeren.

Dit weekend organiseert Natuurpunt in gans Vlaanderen opnieuw een telweekend voor tuinvogels. Wie thuis waarnemingen doet kan een telformulier downloaden op www.natuurpunt.be/tuinvogels.

Natuurpunt-WAL en de gemeentelijke groendienst nodigen je uit om in Hof ter Saksen de tuinvogels te voeren en te beloeren. Van achter een kijkwand krijgt u de kans de tuinvogels ongestoord te observeren. Hof ter Saksen is een paradijs voor roodborstjes, vink, boomklever, boomkruiper, pimpelmees, heggenmus, gaai, wintertaling, ... dat voor u in beeld wordt gebracht. Natuurgidsen geven deskundige uitleg bij de waarnemingen. Bezoekers worden bovendien in de watten gelegd met een heuse tuinvogelinfostand, glüwein en chocomelk. **Plaats: Hof ter Saksen**, links van de orangjerie, buurt Chinees theepaviljoen.

Van 10 tot 16u. Gratis deelname.

Info: jeromedebock@skynet.be, 03/775 97 47 of en groendienst Beveren, 03/775 28 51 of christa.maes@beveren.be

Zaterdag 13 februari

JNM Ini-Gewoon

Oost-Vlaams Zeelandreis

Het is vroeg opstaan, maar het loont de moeite! Inschrijven vooraf verplicht (voor het reserveren van de bus). Meer info: Else (elsevandaele@gmail.com, 0499130532)

Vzw Durme

Watervogels in de Hamputten en het Molsbroek i.s.m. Vogelwerkgroep Durmevallei. We gaan de watervogels observeren en tellen op de Hamputten in Waasmunster en in het Molsbroek. Afspraak: 14 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Joris Everaert 0497 67 23 69

Natuurpunt zuid

Algemene ledenvergadering, jaarvergadering

Om 14u aan het milieuhuis Walburg
in het Romain De Vidtspark te Sint-Niklaas.

agenda:

- geleide wandeling door het park - drink op het voorbije jaar
  - jaarverslag, goedkeuring van de jaarrekening
  - vertrouwensstemming over de bestuursfuncties
  - drink op het nieuwe jaar
- Alle leden van harte welkom

Zondag 14 februari

CVN Oude Durme – Winterlandschap, 14u00
Durmebrug Waasmunster. L

Zaterdag 20 februari

Velt Verdelen van bestelde zaden en hulpstoffen. Achteraan op de parking van supermarkt SMATCH in de Watermolendreef 151 te Sint Niklaas, van 09u tot 12u
GSM: 0473575532

Ons Streven ‘Leren van elkaar’

Grasduinen, inventariseren, natuurbeleving,... vaste ingrediënten voor deze activiteit die zich dit jaar focust op het ‘Meulenbroek’ en omgeving in Temse.

Afspraakplaats: ingang Scheldebad in het Scheldepark, Kasteelstraat Temse om 9.00u.
Info: 03 711 04 43

Vzw Durme Werkdag Natuurbeheer in Reservaatzone Donkmeer

Meebrengen: picknick, laarzen of werkschoenen en werkhandschoenen

Afspraak: 9.30 uur en 13.30 uur aan de Scheve Villa in Berlare (ligging zie www.schevewilla.be)
Info: Eddy Copers, 0478 68 75 64

zaterdag 27 februari

Velt Demo kettingzagen 13 uur
Brandstraat 2a Sint Niklaas bij Miek en Marc.
Ketting zagen gevaarlijk? Ja, maar weet hoe je eraan begint. Een uiteenzetting over slijpen, vasthouden, preventie, zaagtechniek, vellen, brandhout. Teveel om in enkele uren te vertellen doch wel enkele opstokers om rekening mee te houden.

JNM Piep – Ini – Gewoon

Museumbezoek

Museums, saai? Niet als je met de JNM gaat!
Daarom trekken we er samen op uit.

Meer info: Michelle (michellev_1@hotmail.com, 0472/91 16 16, 052/34 35 59)

Natuurpunt Zuid Uilenwandeling

Op zoek naar uilen op de Ruiter (Waasmunster) Zin in een mysterieuze avondwandeling... bij volle maan? We trekken dan onze wandelschoenen aan voor een 4 km lange tocht voor het determineren van nachtroofvogels. Met wat geluk horen en zien we: Steenuil, Bosuil en Kerkuil.

Verzamelen om 20 uur stipt aan de kerk van de Ruiter ‘Sint-Jan Bapist’ Soubesbeekstraat te Waasmunster. Het einde is voorzien om 22u30. Voorzie stevige schoenen, een fluo-vestje en een bescheiden zaklamp.

Meer info: Eddy De Taey, 03/772 28 08 detaey@hotmail.com of Marc Aerts, 03/777 89 16 aertskes@euphony.net

vrijdag 5 en zaterdag 6 maart

JNM Ini – Gewoon Vogelweekend

Traditiegetrouw gaan we op vogelweekend. We gaan samen met een andere afdeling (Zuid-Limburg), dus er zullen genoeg ini's zijn. Datum onder voorbehoud.

Meer info: Ruben (rmm636@hotmail.com)

Zondag 7 maart

Vzw Durme + CVN

Wandeling in het Molsbroek

Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuureservaat Molsbroek. Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

CVN Daknamse Meersen,

14u30 Kerkje Daknam. L

Vzw Durme Schelde-landschapswandeling

Een wandeling over het ontstaan en het beheer van de Roggeman, een ‘Oude Schelde’ en de Cramp, een Scheldeschorre. Meebrengen: In de schorre zijn aangepaste kledij en laarzen nodig. Afspraak: om 14 uur verzamelen we op het dorpsplein in Moerzeke. Info: Marcel De Vriendt, 052 21 53 87.

Vrijdag 12 maart

Vzw Durme Avond over de vogeltrek

Conservator van de Fondatie en vogelringer Paul Vercauteren belicht de vogeltrek in Sinaai, met fragmenten uit de film 'Parels uit het Sinaaise landschap'. Er wordt op deze avond ook meer uitgegeven over de werking van vzw Durme afdeling Sint Niklaas Sinaai en het reservaat De Fondatie. Afspraak: 20 uur in de Conferentiezaal (Dries 74) in Sint-Niklaas. Inkom gratis. Info: Paul Vercauteren, 03 772 35 38

Zaterdag 13 maart

Ons Streven + CVN

Geleide natuurwandeling 'Klei en Vallei'

Klassieker op de kalender, een wandeling die jullie meeneemt langsheen de boeiendste stukjes natuur van Tielrode. Het voorjaar blijft mijn favoriete periode van het jaar en het is dan terug genieten tussen al die voorjaarsboden, die ons nieuw licht en nieuw leven brengen.

Let op! Deze wandeling gaat voor het eerst door op een zaterdagmorgen! Je komt toch ook?

De deelname is gratis en we spreken af aan het Durmeveer van Tielrode om 9.30 u.

Info: 03 711 04 43

Zondag 14 maart

CVN Parkenwandeling, 14u00 Kerk Centrum Waasmunster. *

Puiveldebos, 14u30 Hoek Kouterstraat-Gouden Leeuw Belsele. L

Hortus Ter Saksen Natuurtocht.

Voorjaar in de Vlaamse Ardennen; dat is: unieke natuur, smalle paadjes en schitterende flora in 't Burreken. Afspraak: 9u30 aan de kerk van Oprakel. Inschrijven bij Freddy 0475 92 34 84

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Op kraambezoek bij de reigers

We gaan kijken hoe het staat met de gezinsuitbreiding in de reigerkolonie in het provinciaal domein Puyenbroeck. We kijken uit waar de reigers hun nesten hebben in de bomen en of we ergens jongen in hun nesten kunnen bespeuren. Wapen je dus met je verrekijker en stevige wandelschoenen of laarzen voor deze gratis wandeling met gids.

Afspraak om: 10.00u op parking 2 aan het zwembad van het provinciaal domein Puyenbroeck

Meer info: 09/355 58 59 (na 18u)

maatje.den.herder@telenet.be

Woensdag 17 maart

Velt Milieuvriendelijk beheer van verhardingen door Jan Van Bogaert

Raadszaal gemeentehuis te Sint Gillis Waas, Kerkstraat 29

Hoe geraak je van die gifspuit vanaf ? Tips en ervaringen uit de praktijk.

Met Velt info en boekenstand. een organisatie van het gemeentebestuur Sint Gillis Waas.

info 037271732 **Gratis**

Donderdag 18 maart

Vzw Durme Kennismaking met het Agentschap voor Natuur en Bos

Met info-moment over praktische natuur- en boswetgeving ism ANB Oost-Vlaanderen (Provinciaal Directeur Thomas Defoort en Celverantwoordelijke Natuurinspectie Paul Vandenebeele)

Afspraak: 20 uur in BCM. Info: Mathias Engelbeen, 0486 58 25 95

Zaterdag 20 maart

JNM Piep - Ini - Gewoon

ecologisch koken

Vegetarisch en biologisch, da's heus niet vies. We gaan iets lekkers koken, en erna natuurlijk opeten. Meer info:

Else elsevandaele@gmail.com, 0499 130532

Ons Streven 'Leren van elkaar'

Grasduinen, inventariseren, natuurbeleving,... vaste ingrediënten voor deze activiteit die zich dit jaar focust op het 'Meulenbroek' en omgeving in Temse.

Afspraakplaats: ingang Scheldebad in het Scheldepark, Kasteelstraat Temse om 9.00u. Info:03 711 04 43

Ons Streven Zwerfvuilactie.

Naar jaarlijkse gewoonte houden we ook dit jaar een grote voorjaarschoonmaak en we doen dit andermaal op en rond het Provinciaal domein Roomacker.

Zwerfvuil blijft een hardnekkig probleem en we willen door deze actie niet alleen het gebied afvalvrij maken, maar ook de problematiek aan de kaak stellen. Bewustwording is een belangrijke eerste stap. We voorzien handschoenen, zakken, knijpers,... dankzij de medewerking van de gemeente Temse, en een verwarmend drankje.

Het verzamelde vuil wordt later opgehaald door de Gemeentelijke Milieudienst.

Alle hulp is welkom!

Afspraakplaats: hoofdhek Provinciaal domein Roomacker, Hofstraat Tielrode om 14.00 u.

Info: 03 711 04 43

Vzw Durme Zwerfvuilactie

Stad Lokeren plant op zaterdag 20 maart opnieuw een zwerfvuilactie. Op Oudenbos rekenen we op veel vrijwilligers om het zwerfvuil in het landschap van Oudenbos op te ruimen. Info www.kleinlandschap-oudenbos.be > agenda. Inschrijven gewenst i.v.m. materiaal.

Zondag 21 maart

Natuurpunt wasland Noord en Vriendenkring Panneweel Wandeling Fort Steendorp,
Kijkverdiel en Schouselbroek.

Een locatie waar historiek en natuur op een prachtige wijze samengaan. Afspreken kerk te Sint-Gillis-Waas om 13.30 uur en aan de kerk te Melsele om 13.30 uur.

CVN Steengelaag-Oud Vliegveld, 14u00
Roosenbergabdij Waasmunster. L

Fort Steendorp - Wase Cuesta, 09u30

Hoofdingang Fort, Kapelstraat Steendorp. L

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

In het spoor van de Galloways

De Gallowayrunderen die in het Heidebos leven, maken hun eigen paadjes doorheen het gebied. Ze trekken regelmatig van de ene naar de andere kant en dit telkens langs dezelfde paadjes die ze zelf creëerden. Voor één keer mogen wij van hun paden gebruik maken! Gratis wandeling met gids. Afspraak om: 14.00u aan parking 1 van het Heidebos. Meer info: Gert Du Cheyne, 09/345 83 33 gert@heidebos.be

Vrijdag 26 maart

Velt Milieuhuis te Sint-Niklaas

Werken met natuurlijke materialen

We maken een paasstuk met natuurlijke materialen. Details bij inschrijving 037768689

Zaterdag 27 maart

Ons Streven Aanplanting 'Geboortebos 2009'.

Het Provinciaal domein 'Roomacker' wordt verder afgegrensd met essen, een boom voor elke boring van Tielrode. De ouders, grootouders en ande-

re betrokkenen van de kersverse kindjes krijgen de kans om zelf 'hun geboortebos' te komen planten, waarna ze vergast worden op een winterse receptie.

Ons Streven dankt hiervoor de provincie Oost-Vlaanderen voor het ter beschikking stellen van de gronden en de gemeente Temse voor de logistieke steun. Ons Streven organiseert dit in samenwerking met de Gezinsbond afdeling Tielrode, die voor de heerlijke receptie zorgt.

Afspraakplaats: hoofdhek Provinciaal domein Roomacker, Hofstraat Tielrode om 14.00 u.

Iedereen is welkom! Info: 03 711 04 43.

Zondag 28 maart

CVN Etbos, 14u30 Brug Zuidlede Moerbeke-Waas. L

Cuesta-Sombeekse Meersen, 14u00 Dries

Sombeke. L

Zaterdag 3 april

Ons Streven Knotactie 'geboortebomen'.

Vanaf het millenniumjaar 2000 plant Ons Streven 'geboortebomen' aan voor elke Tielroodse boring. De eerste twee jaar gebeurde dit in de 'Paardenpolder', gelegen langsheen de Durmedijk. Sedert 2002 speelt het gebeuren zich af op het Provinciaal domein Roomacker, waar de aangeplante 'Gewone essen' de rol als afgrenzing van het domein hebben. Van bij het begin was het de bedoeling deze bomen te knotten en dit jaar willen we, samen met de oudste kinderen van deze geboortedreef, tot actie overgaan en de oudst aangeplant essen een knotbeurt geven. De takken zullen dan door de kinderen (onder begeleiding) op een ecologische manier verwerkt worden tot een .... [verrassing?]. De betrokken kinderen zullen een persoonlijke uitnodiging krijgen.

Afspraakplaats: hoofdhek Provinciaal domein Roomacker, Hofstraat Tielrode om 14.00 u.

Info: 03 711 04 43.

Zondag 4 april

Vzw Durme + CVN Wandeling in het Molsbroek

Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek. Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

Vzw Durme Start Toeristisch Seizoen
Berlare. Bezoekerscentrum Donkmeer gratis
toegankelijk 14-18 uur.

Schaatsen in de Turfmeersen Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

De cursus gaat door op **13 maart, 17 april, 29 mei en 19 juni telkens van 9 tot 12 uur en van 13 tot 16 uur**. De uitreiking van de getuigschriften vindt plaats op 26 november.

Meer info over het programma vind je terug op www.vzwdurme.be > agenda > activiteiten.

Vorig jaar nog eens een winter uit de goeie oude tijd, honderden mensen kwamen schaatsen naar de Turfmeersen. Deze winter opnieuw schaatsen? Als het deze winter voldoende hard vriest, mag er geschaatst worden op de Moerelooop in de Turfmeersen. Natuurpunt vraagt wel respect te hebben voor de natuur en de dieren in de Turfmeersen en is niet verantwoordelijk voor eventuele ongevallen.

Meer info: lou.roelandt@skynet.be 0494 826 32

Cursus Molsbroek-natuurgids

CVN en vzw Durme organiseren in 2010 de vervolgmodule 'Molsbroek-natuurgids'. Met deze cursus willen we zowel nieuwe natuurgidsen als natuurgidsen die reeds vrijwillig gidsen in het Molsbroek intensief kennis laten maken met het gebied en de verschillende educatieve programma's van vzw Durme.

Je kan in deze cursus 4 boeiende zaterdagen met zowel inhoudelijke als methodische bagage verwachten en het reservaat leren kennen doorheen 2 seizoenen.

Info: De vervolgmodes van CVN vormen de laatste stap in het cursustraject natuurgids. Met de vervolgmodes wil CVN inspelen op de verschillende maatschappelijke behoeften van de natuurgidsen. Iedereen met voorkennis over natuur is echter welkom om de cursus te volgen! Voor het behalen van het getuigschrift 'Molsbroek-natuurgids' moet men echter natuurgids zijn en een bijkomende stagewandeling positief uitvoeren.

Meer info? marieke.devos@vzwdurme.be
09 348 30 22.

Inschrijven via CVN: Telefonisch op 03 226 02 91
of via de website www.c-v-n.be
Het cursusgeld bedraagt 50 euro.

Marieke De Vos

foto Liliane Verbeke

Fase 1 Verlenging van Melsele-Krijgsbaan tot Beveren Station

- Via N70, Grote Markt, Oude Zandstraat, Bosdamlaan
- 4,5 km nieuw tracé, waarvan circa 3 km mogelijks op enkel spoor
- Dubbele trams kunnen inzetten, ruim 60 m lang
- Strak om het kwartier, als nieuwe lijn 80
- Geheel ter vervanging van de bus naast de tram. Nu rijden per jaar 52.366 bussen over 5,8 km naast de tram van Melsele-Krijgsbaan tot Linkeroever
- Passend in netwerk van trein, tram, bus en metro

TRAM NAAR BEVEREN

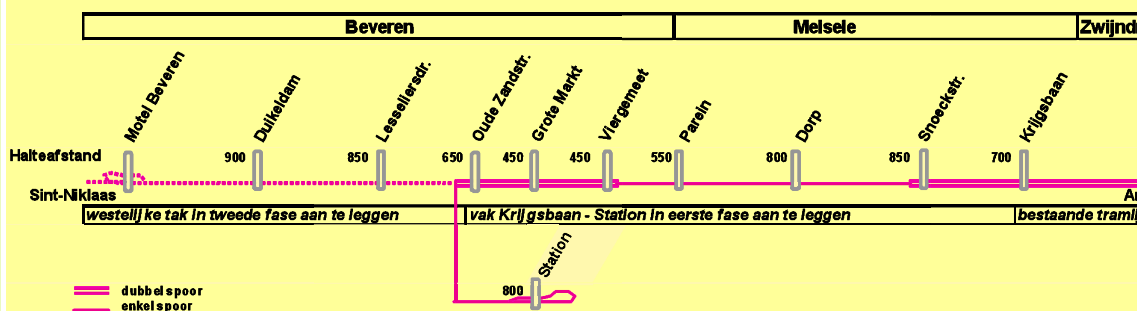
Opnieuw op de agenda.

De tram naar Beveren staat terug op de agenda, want eind 2009 zei de gemeente Beveren ook op het wervende Antwerpse metro- en tramnetwerk te willen worden aangesloten. Maar er dreigen weer veel jaren over te gaan. Toch is er een kans om 'voorrang' te pakken in dit dossier. Want hoe sneller die tram er komt, des te beter wordt de kostenstructuur voor De Lijn. Nu lopen de kosten te veel op door te veel bussen die tussen Melsele-Krijgsbaan en Linkeroever domweg naast de tram rijden. En als die tram nu eens op trajecten met enkel spoor ging rijden, dan kost dat ook een pak minder aan infrastructuur. De moderne tram is een dure spoorteknik. Maar hij kan heel slagvaardig zijn, bijvoorbeeld met één bestuurder 125 mensen ineens vervoeren in comfortabele omstandigheden. Ook hierdoor dalen de kosten. Daarom moet de tram bij voorrang naar Beveren komen.

Er zijn nog anderen die de tram willen. In het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen werd de tram in 2000 al voorgesteld. TreinTramBus wil hem ook samen met een betere treindienst (zie www.treintrambus.be). De Lijn heeft hem opgenomen in haar Mobiliteitsvisie 2020 (april 2009).

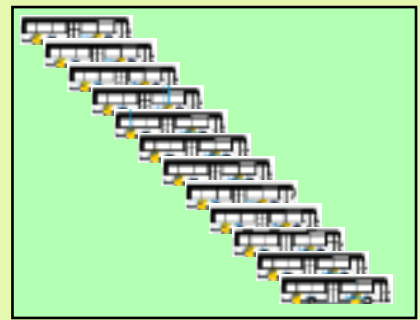
De eertijds met veel zorg aangelegde doortocht van de N70 zal grotendeels heraangelegd moeten worden. Dat staat ook te gebeuren voor de verouderde doortocht te Melsele. ABLLOvzw stelt een gefaseerde aanpak voor. En die aanpak moet tegelijk globaal en lokaal goed doordacht zijn. De tram is immers een onderdeel van de verzadigde Antwerpse metro. Bovendien moet het netwerk van trein, tram en bus als één geheel benaderd worden. In een eerste fase moet de tram verlengd worden van Melsele-Krijgsbaan tot Beveren Station, dit is amper 4,5 km. In een latere fase kan de tram verlengd worden tot Motel Beveren en zelfs naar Sint-Niklaas.

Tram Beveren en Melsele, mogelijke gefaseerde aanpak, deels op enkelsporige trajecten

de capaciteit van vier lange trams is
het dubbele van 12 bussen

Er moet daarom nu een samenwerkingsverband opgezet worden met gemeenten, provincies, De Lijn, de NMBS-groep, AWV (de Vlaamse dienst voor Openbare Werken). **Vooraf De Lijn Oost-Vlaanderen moet durven haar sterke buslijn op te geven aan De Lijn Antwerpen die met een Antwerpse tram doordringt tot in de provincie.** Maar ook met de NMBS moet samengewerkt worden. Enkel zo kan een netwerk ontstaan, waar de noden van de klant van tel zijn.

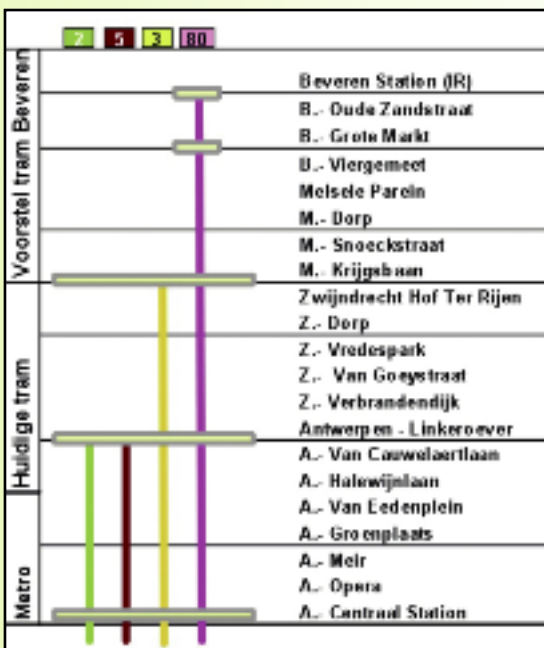
Nu rijden er tot 12 bussen van Beveren naar Antwerpen tijdens het spitsuur. Die kunnen vervangen worden door vier lange trams. Met die vier trams wordt dan toch nog het dubbele aan vervoerscapaciteit aangeboden. Die trams moeten ook dubbel zo lang zijn, omdat de metro nu al verzadigd is wat het aantal ritten betreft. Daar is enkel nog grote groei mogelijk in de lengte.

De tram kan sterk bijdragen aan duurzame mobiliteit in Beveren

- Per uur 4 lange trams = 500 personen = 400 auto's
- Of 4 keer 15 seconden verkeersdruk van een tram
- Of één half uur verkeersdruk van auto'
- Er ontstaat ruimte voor wie echt met de auto moet rijden, ook voor hulpdiensten
- Er is kans op meer vrije plaats op parkings
- Er stappen meer voetgangers in de buurten van of naar de tram
- De weg wordt beter oversteekbaar, want minder druk verkeer

Een nieuwe tramdienst

De premetro kan enkel nog een aanzienlijke groei aan, door lange trams in te zetten. De bestaande lijnen 2, 3 en 5 zouden aangevuld worden met de tram naar Beveren, bijvoorbeeld onder het lijnnummer 80. Er moet gestreefd worden naar een gezamenlijke premetrofrequentie tot maximaal 20 ritten per uur. Dit is gemiddeld om de drie minuten een tram. Verdeeld over de vier lijnen kunnen er hoogstens 4 à 5 ritten per uur per lijn voorzien worden. Door met lange trams te rijden is een capaciteitsverdubbeling mogelijk. Dat staat in fel contrast met het waanzinnige Langewapperverhaal.

Halten ontsluiten het stedelijk gebied van Beveren

Nabij belangrijke kruispunten op de N70 moet de tram zijn halten krijgen om de aangrenzende buurten goed te kunnen ontsluiten. Er kan gemiddeld om de 700 m zo'n halte voorzien worden. Die halten moeten te voet vlot toegankelijk zijn, alsook de trams zelf. Met 'integrale loopwegen' ontstaat immers een naadloze vervoersketen tot in de buurten : bijvoorbeeld voor wie met de buggy vlot onderweg wil zijn. Omdat er met lange trams wordt gereden, zullen halten tot pakweg 80 m lang zijn, inclusief toegangshellingen en overwegpaden, samen met goede oversteekbaarheid.

Brussel, terminus Tervuren

Bielefeld (D)

Zwijndrecht, tram naast bus

- Berlijn (D)

- Brussel, Elsene hoofdhalte Flageyplein

Strasbourg (F)

Mulhouse (F)

Een eenvoudig dienstconcept

Zoals gesteld, moet de tram door de beperkingen van de premetro ingezet worden in maximaal een kwartierfrequentie. Die cadans moet gezien worden als een kwaliteit. De tram komt altijd op hetzelfde tijdstip voorrijden. Tijdens de spitsen rijdt hij in dubbele samenstelling, tijdens het daluur kan een enkele tram volstaan. En voor vroege, late of zondagochtendritten is mogelijks een tram om het half uur genoeg.

Altijd hetzelfde patroon, maakt het onthouden van de dienstregeling gemakkelijk. Net doordat er 'slechts' om het kwartier een tram is, moeten de voertuigen gemiddeld om de 7,5 minuten kruisen. Daarom kan in een deel van dit tijdsblok, over pakweg 6 minuten afstand, ook op enkel spoor gereden worden.

Van Beveren Grote Markt tot Anwerpen-Centraal is 12,8 km. Er kan met een geheel vrije baan (behalve in Zwijndrecht) toch nog met een gemiddelde snelheid van circa 28 km/h gehaald worden. De tram moet wel stipt rijden en hij moet betrouwbaar zijn om de aansluitingen mogelijk te maken. Zo ontstaat kwaliteit. Zo is de overstap mogelijk uit de auto met fileleed en met parkeerproblemen.

Aansluitingen met zorg

Een naadloze vervoerketen staat of valt met de zorg voor de aansluitingen. In de logica van het wegennet zou dat bijvoorbeeld om parking, voorsorteerstroken, in- en uitritten en bewegwijzering gaan. Bij openbaar vervoer gaat het om de aansluiting volgens het **STOP-principe** en om knooppunten met aansluitingen binnen redelijke overstaptijd (is er aansluiting die wacht ?) ondersteund met de nodige informatie en klantenbegeleiding.

De aansluiting moet volgens het **STOP-principe** verzorgd worden. Elke halte en elke trein, tram en bus moeten toegankelijk zijn te voet (**S van Stappers**). Aan elke halte moeten fietsstallingen voorzien worden in directe aansluiting met de routes naar de buurten (**T van Trappers**). En de trams sluiten naadloos

<i>IR-trein uit Antwerpen</i>	6:00	6:30		
<i>IR-trein uit Brussel / Gent</i>	6:00	6:30		
Beveren Station (IR)	6:04	6:19	6:34	6:49
B.- Oude Zandstraat	6:06	6:21	6:36	6:51
B.- Grote Markt	6:07	6:22	6:37	6:52
B.- Viergemeet	6:09	6:24	6:39	6:54
Melsele Parein	6:10	6:25	6:40	6:55
M.- Dorp	6:12	6:27	6:42	6:57
M.- Snoeckstraat	6:13	6:28	6:43	6:58
M.- Krijgsbaan	6:15	6:30	6:45	7:00
Zwijndrecht Hof Ter Rijen	6:16	6:31	6:46	7:01
Z.- Dorp	6:18	6:33	6:48	7:03
Z.- Vredespark	6:19	6:34	6:49	7:04
Z.- Van Goeystraat	6:21	6:36	6:51	7:06
Z.- Verbrandendijk	6:23	6:38	6:53	7:08
Antwerpen - Linkeroever	6:25	6:40	6:55	7:10
A.- Van Cauwelaertlaan	6:26	6:41	6:56	7:11
A.- Halewijnlaan	6:28	6:43	6:58	7:13
A.- Van Eedenplein	6:29	6:44	6:59	7:14
A.- Groenplaats	6:31	6:46	7:01	7:16
A.- Meir	6:32	6:47	7:02	7:17
A.- Opera	6:34	6:49	7:04	7:19
A.- Centraal Station	6:35	6:50	7:05	7:20

aan met de bus, de trein en zelfs de hogesnelheidstreinen in het Antwerpse Centraal station (**O van Openbaar vervoer**). Op enkele halten kunnen Parkeer-en-Reis-faciliteiten voorzien worden (**P van Privé vervoer of auto**).

Door de trein in Beveren als IR-trein uit Antwerpen naar Lokeren en verder naar Brussel of Gent (en omgekeerd) strak om het half uur te laten stoppen op één gezamenlijk tijdstip, bijvoorbeeld op het hele en het halve uur, ontstaat een knooppunt waarin tijd en traject samenvallen, een tijdwegknooppunt. Daar kunnen alle verbindingen mooi met elkaar aansluiten. Voorgaande tabel toonde het al : de treinen komen aan op het volle en het halve uur (6:00 en 6:30 enzovoort). De tram vertrekt vijf minuten later. Hij kan desnoods nog een twee minuten extra wachten om aansluiting te verzekeren.

Het huidige busnet moet ook herschikt worden. Beveren heeft hiervoor twee "tijdwegknooppunten" nodig : aan het station en op de Grote Markt. Het huidige patroon van de bussen past in beide voorgestelde knooppunten tegelijk. Op de Grote Markt, na aankomst van de tram uit Antwerpen, is er altijd wel een

bus in één van de vier richtingen : naar Zillebeke en Vrasene en verder, naar Kallo, naar Vijfstraten en Haasdonk of Westakkers.

Door de bussen aan het station te laten eindigen wordt ook dit knooppunt versterkt. En hier kunnen de bestuurders van bus en tram hun buffer- en keertijd hebben. Zo wordt station Beveren een sterk regionaal knooppunt. Volgende vergelijking geeft enig idee van hoe druk het er kan worden. Het station van het klein stedelijk gebied Braine l'Alleud (nabij Waterloo) had in 2007 zomaar eventjes 5291 instappers in de trein, terwijl Beveren er toen 624 telde op een werkdag (Bron Reizigerstellingen 2007 van de NMBS). Samen met de uitstappers verdubbelt deze waarde. Verkeersdrukke komt dus heus niet alleen op wegen voor. En het winkelapparaat en de horeca van de buurt kunnen er alleen maar bij winnen, met zo'n gezellige drukte.

Inpassing in het centrum van Beveren

Door de tram uit Antwerpen verder langs de N70 te leiden tot en met de Oude Zandstraat en vervolgens de Bosdamlaan en dan nog een paar honderd meter terug naar het station, kan hij vanaf fase 1 Beveren bijna geheel ontsluiten. Dit tracé biedt ook de mogelijkheid om het busnet nauwelijks naast de tram te moeten laten rijden. De bussen kunnen op de trambedding rij-

Trambaan deels als 'groen' enkel spoor

- 3 van de 4,5 km kan op enkel spoor
- Enkel spoor met gras of bodembedekkers (sedum)
- Als een groene middenberm door het verstedelijkte landschap
- Goed voor meer veiligheid en stilte
- Kans voor insijpeling grondwater.

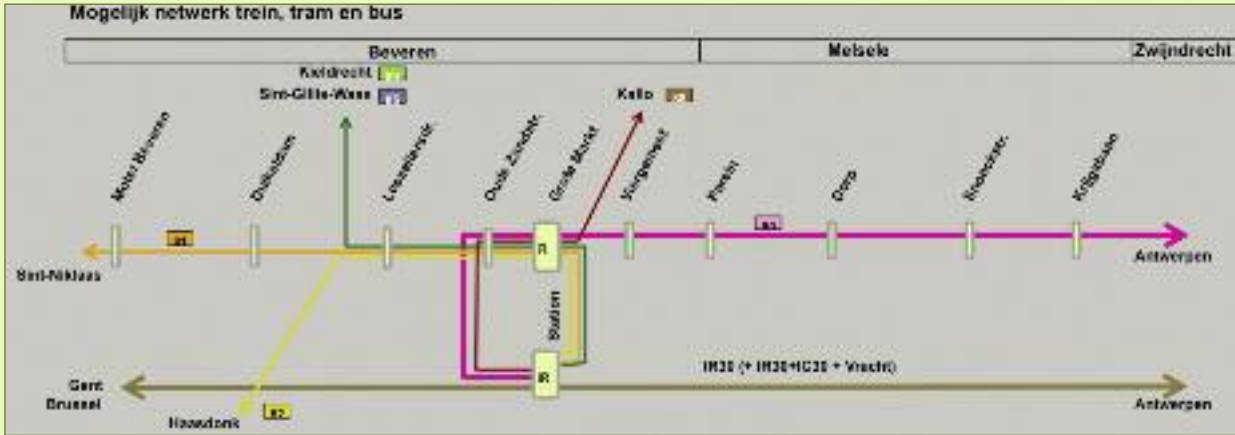
den in het centrumgebied en op het eindtraject naar het station of via de Gravendreef. Er ontstaat dan een buslus tussen Station en Grote Markt.

De gezamenlijke halten Oude Zandstraat en Grote Markt moeten daarom binnen die lus liggen : enkel zo kan vlotte aansluiting geboden worden op hetzelfde perron of het

		bus 85	bus 88	bus 81	bus 84	bus 82
IR-trein uit Antwerpen aankomst	6:00				6:30	
IR-trein Brussel via Lokeren aankomst	6:00				6:30	
Beveren Station	vertrek	6:05	6:05	6:20	6:35	6:50
Tram 80 uit A'pen aankomst	6:05		6:20		6:35	6:50
Beveren Grote Markt	vertrek	6:08	6:08	6:23	6:38	6:53
Haasdonk (lijn 82)						7:00
Westakkers (lijn 81)				6:28		
Sint-Niklaas Station (lijn 81 en 82)				6:37		7:14
Vrasene Kerk (lijn 84 en 85)		6:19			6:49	
Sint-Gillis-Waas Sint-Helena (lijn 85)		6:28				
Kieldrecht Kerk (lijn 84)					7:00	
Kallo Dorp (lijn 88)			6:21			

Patroontijden van de buslijnen + 2' tegenover dienstregeling 2010

tegenoverliggende perron. Bijvoorbeeld, men komt aan met de tram uit Antwerpen op de Grote Markt en drie minuten later komt de bus van het station via de Gravendreef aan hetzelfde perron voorrijden richting Vijfstraten (lijn 81, 82, 84 of 85). Lijn 88 naar Kallo rijdt op de lus in omgekeerde richting. Het is mooi meegenomen, dat hulpvoertuigen in het centrum hun voorrang kunnen pakken op de vrije baan.

Behoud van het busnet als sternet, met herschikte trajecten tot het station met Beveren Station als IR-knooppunt en de Grote Markt als Regionaal knooppunt (R)

ABLLOVZW

boven : keerlus in Rodersdorf Zwitserland
onder : Drie halten in doortocht Beveren: Oude Zandstraat & Grote Markt & Viergemeet (buiten beeld)

boven : enkelsporig traject met wissel in Witterswil Zwitserland
onder : Eindpunt aan het station met keerlus op de oude goederenkoer

MET M'N DERTIG TONNEN DIESEL

Waar rijden de zware vrachtwagens op de E17 naartoe of waar komen zij vandaan?

Heb je nog nooit de vraag gesteld, “waar rijden al die vrachtwagens vanop de E17 naartoe?”

In 2006 heeft het Antwerpse Havenbedrijf uitgebreid onderzoek gevoerd. Men heeft “fictieve” kringen (een cordon) rond Antwerpen aangeduid en alle nummerplaten gefotografeerd van zware vrachtwagens. Zo kon men weten wie op de E17 reed en ongeveer een half uur later ook op de Boudewijnsnelweg passeerde of naar het Delwaidedok reed. Alle tellingen zijn uitgevoerd op woensdag 11 juni 2006 tussen 5 uur en 23 uur. Om de cijfers te vertalen voor de ganse dag moet je ze vermenigvuldigen met 1,22. De resultaten hebben we verwerkt in bijhorende kaart.

Er worden door vele mensen ook vaak oplossingen gesuggereerd voor de verkeersproblemen in de ruime omgeving. “ze zouden beter alle vrachtwagens door de Liefkenshoektunnel laten rijden”, “ze zouden beter een nieuwe weg hier of daar aanleggen”, “ze zouden beter naast de

Kennedytunnel nog een tunnel aanleggen” enz. Om zinvolle oplossingen te kunnen suggereren is het nodig voldoende kennis te hebben van de huidige verkeersstromen. Vandaar deze kaart.

Enkele resultaten en telkens voor de 2 richtingen samen en tussen 5 en 23 uur!

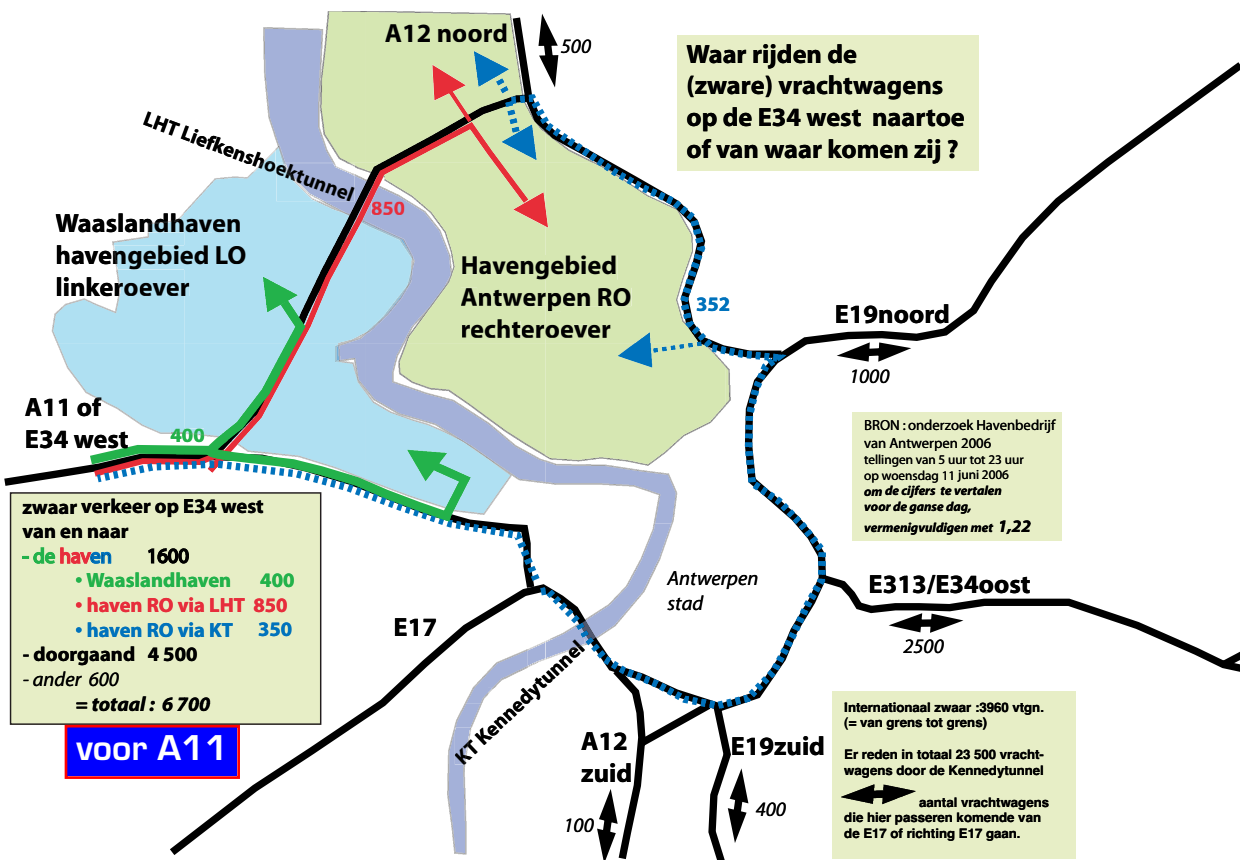
Op de E17 reden tussen 5 uur en 23 uur in totaal **19400** vrachtwagens, waarvan er **14700 (75%)** gewoon Antwerpen passeerden en verder reden via E313 (5800) of de E19 noord (7000) of omgekeerd.

Dit zijn duidelijk de zware stromen!

Van die 19400 vrachtwagens op de E17, reden er 2251 naar de haven op rechteroever (569 via de Kennedy tunnel ; 1682 via de Liefkenshoektunnel).

Die dag reden ongeveer 6950 vrachtwagens door de Liefkenshoektunnel ; 23500 door de Kennedytunnel .

3733 vrachtwagens reden van de Waaslandhaven naar rechteroever of omgekeerd. (606 of 16% via de Kennedytunnel 3127 (of 84%) via de Liefkenshoektunnel. Hiervoor ligt de Liefkenshoektunnel zeer geschikt en wordt ook intens gebruikt (ondanks de tol!)

Hierboven eenzelfde verhaal voor de A11 (=vroegere expressweg = E34)

En er is een nieuw plan in de maak...

Verschillende mensen uit het Antwerpse en omgeving en werkzaam binnen verschillende

organisaties hebben de handen in elkaar geslagen en werken samen om een nieuw allesomvattend plan op te stellen om de Antwerpse verkeersknoop te ontrafelen en ook om de leefkwaliteit van de mensen uit het gebied te verbeteren.

Volgende keer presenteren we dit nieuwe plan!

10 MENSEN, BIJNA 100 SOORTEN PADDENSTOELEN!

Op zaterdag 31/10/09 trokken we op paddenstoelenzoektocht naar het Vlaams natuurreservaat Molsbergen in Lokeren. Dit is gelegen vlak

foto Marc De Meireleir

naast het meer bekende natuurreservaat van vzw Durme, het Molsbroek.

En het resultaat was buiten verwachting: het is bij mijn weten dé topper, niet alleen van dit jaar, maar van gans onze werking, en dit zelfs in een jaar dat bijna hopeloos leek! Dit reservaat behoort in het waasland (en misschien ver daarbuiten) tot dé top drie wat betreft paddenstoelen. De afwisseling van biotopen, de overgangen van nat naar droog, en de verschillende soorten grondtypes zijn allemaal elementen die bijdragen tot de waarde van dit domein. Voor de symbionten onder de paddenstoelen zijn de vele berken en eiken een weldaad, maar ook de beuken, mossen en de dennen dragen hun steentje bij. **Voor herhaling vatbaar!**

Lou Roelandt
Paddenstoelenwerkgroep 'De Takruitertjes'

"DEN HERT" IN "DE LINIE" WORDT OMGEVORMD TOT EEN NATUURLIJK BOS.

Tijdens de Dag van de Natuur op zaterdag 21 november werd (door de niet zo talrijk opgekomen vrijwilligers) begonnen met het verwijderen van de tientallen struiken paplaurier of laurierkers in het bosperceel 'Den Hert' (4,2 ha). De paplaurier is een 'exoot'. Dit wil zeggen dat hij van nature niet in onze streken voorkomt. Uitheemse gewassen zijn een van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van de biodiversiteit. Inheemse soorten hebben veel te lijden van door de mens geïntroduceerde nieuwkomers.

Het bos werd door vzw Durme aangekocht in 2006. Daarvoor was dit gebied een buitenverblijf. Paplaurier werd vroeger vaak geplant aan de rand van bospercelen omdat hij heel snel tot een grote dichte struik uitgroeit en zo een ideaal afsluitingsscherm vormt tegen nieuwsgierige blikken.

Wanneer 'Den Hert' erkend zal zijn als reservaatperceel (2011?) zal er een gluurmuur aangelegd worden. Deze observatiewand zal de voorbijgangers de gelegenheid geven van dichtbij het leven op en rond de in het bos gelegen vijver te volgen.

Geert Braem

MEER NATUUR IN 2009!

Ook in 2009 werden weer heel wat inspanningen geleverd om binnen ons werkingsgebied meer stukjes natuur veilig te stellen voor de toekomst. Een overzicht:

In de Fondatie van Boudelo (Sinaai) konden een akkerperceel (0,4900 ha) en een van de laatste ex-weekendhuisjes percelen in de Hoodireef (0,3944 ha) aangekocht worden.

In de Linie (Eksaarde) werd een ruigtebosperceel aangekocht van 0,8950 ha.

In de Reservaatzone Donkmeer (Berlare) kon het grootste deel van een open plek (verdeeld over 4 percelen) in het bos omgeving waterpartij 'De Heykens' aangekocht worden, samen 1.1550 ha groot.

Ook in de Scheldebroeken (Zelee en Berlare) konden 5 percelen verworven worden voor een gezamenlijke oppervlakte van 1.5616 ha. Het betreft hier vooral vochtige hooilanden.

Samengevat betekent dit dat de vereniging in 2009 weer 4,5160 ha kon aankopen, wat een mooi resultaat is, maar wel minder dan de vorige jaren. We kunnen niet anders dan vaststellen dat gronden verwerven moeilijker wordt met de jaren. Hopelijk biedt het nieuwe jaar 2010 ons toch weer goede mogelijkheden om meer natuur in onze regio veilig te stellen voor de toekomst en kunnen we begin 2011 weer een overzichtje maken "Meer natuur in 2010!".

Geert De Smet

Ter herinnering: als je vzw Durme wil steunen bij het verder aankopen van reservaatpercelen, is elke gift welkom! Met 1 euro help je ons al 1 m² nieuw natuurgebied aan te kopen, en vanaf een gift van €30,00 krijg je hiervoor zelfs een fiscaal attest!

ONZE PADDEN- OVERZETACTIES

Wij organiseren al jarenlang paddenoverzectacties in onze regio. In de loop van februari, na al het feestgedruis, vangt de jaarlijkse paddentrek weer aan. Op dat moment worden de padden massaal wakker, verlaten hun overwinteringsstek en trekken naar hun voortplantingsplaats.

Het hoogtepunt kent meestal een piek midden maart. Wie graag een handje toesteeekt, wordt warm onthaald. Deze actie is ook voor kinderen bijzonder aantrekkelijk. Padden steken over na zonsopgang, en bij temperaturen vanaf 6°C bij vochtig weer, iets warmer bij droog weer. Meer hebben de verliefde amfibieën niet nodig om op huwelijksreis te gaan. Opgelet: bij vorst trekken padden niet!

Remember: je kan jouw paddenoverzetgegevens ook via onze website www.vzwdurme.be doorgeven!

Doe mee en win!

Wil je een gokje wagen en denk je nu al te weten hoeveel padden, salamanders en kikkers we in totaal zullen overzetten?

Gokken kan heel de maand februari op www.vzwdurme.be/padden.

De winnaars maken kans op een leuke prijs! Zin om mee te werken? Contacteer dan een van onze mensen in je buurt:

Actie Waasmunsterbaan Lokeren

Maja De Cock 09 348 30 20 of 0485 68 94 46

Is padden vastnemen niets voor jou? Geen nood. Je kunt ook op een andere manier een handje helpen.

Voor deze actie wordt de straat altijd m.m.v. het stadsbestuur afgezet. Bij overzetavonden zorgt de verantwoordelijke voor het plaatsen van de hekken. Via een beurtroelsysteem proberen wij die taak zo aangenaam mogelijk te maken. Zie je dat wel zitten? Aarzel dan niet om ons dat nu al te melden.

Actie Dijkstraat Zele

Bob Van Lembergen en Jan Maertens
0477 97 18 09 of 0478 76 55 49

VRIJWILLIGERS GEZOCHT VOOR HUISMUSSENONDERZOEK

Vogelbescherming Vlaanderen vzw voert in samenwerking met de onderzoeksgroep Terrestrische Ecologie UGent en ABLLO vzw een lange termijnonderzoek naar de dichtheden en aantalsontwikkeling van Huismussen in stedelijke en verstedelijkte gebieden. Huismustellingen, volgens de methode van het nieuw MUS (Meetnet Urbane Soorten) project van SOVON en Vogelbescherming Nederland, zullen de basis vormen van dit onderzoek.

In het kader van dit onderzoek zoekt Vogelbescherming Vlaanderen vzw vrijwilligers die aan dit lange termijnonderzoek willen meewerken. Als vrijwilliger van de Mussenwerkgroep kunt u kiezen tussen drie verschillende profielen. U wordt:

- * **vaste teller** en engageert zich jaarlijks tijdens de broedperiode van de Huismus drie keer, op acht kort bij elkaar gelegen locaties, Huismussen te inventariseren

- * **puntteller** en engageert zich om jaarlijks tijdens de broedperiode van de Huismus drie keer, op één vaste locatie, Huismussen te inventariseren;

- * **losse teller** en engageert zich om jaarlijks deel te nemen aan het Nationaal Mussentelweekend op 17 en 18 april 2010.

Wenst u deel te nemen aan dit onderzoek?

Mail dan naar : info@vogelbescherming.be

Met je naam, adres en telefoonnummer.

En vermeld : mijn keuze gaat uit naar: vaste teller / puntteller / losse teller (schrappen wat niet past, meerdere keuzes toegelaten)

Meer info Vogelbescherming 03/296.26.80

LEEFMILIEUMINISTER SCHAUVLIEGE WIL JACHT OPSCHORTEN

donderdag 07 januari 2010

Als gevolg van de aanslepende vrieskoude en een sneeuwtapijt dat hardnekkig blijft liggen, heeft Vogelbescherming Vlaanderen de Vlaamse minister van Leefmilieu Joke Schauvliege verzocht de jacht volledig op te schorten tot minstens eind januari. Met uitzondering van de jacht op reewild is het in Vlaanderen verboden om te jagen bij sneeuw, welke ook de hoeveelheid sneeuw is die de grond bedekt op de locatie waar er wordt gejaagd. Tegelijk is de jacht op waterwild – ook als er geen sneeuw zou liggen – verboden op of op een afstand van minder dan 100 meter langs moerassen, waterplassen en waterlopen waarvan de oppervlakte en bijbehorende rietkragen langs de oevers voor meer dan de helft met ijs bedekt zijn. Via wettelijke bepalingen, kan de minister bij zeer harde of langdurige vorst de jacht tijdelijk opschorten. In de maand januari was normaal – indien er geen sneeuw zou liggen – de jacht open op fazanthanen, Canadese ganzen, wilde eenden, houtduiven, konijnen en vossen. Een tijdelijk jachtverbod moet de dieren in de natuur de kans geven hun energiereserves te sparen. Eens de sneeuw verdwenen is, zou er normaal gezien weer gejaagd mogen worden. Maar langdurige winterse koude, verzwakt de dieren fel. Vele dieren zien hun conditie achteruit gaan, niet zozeer door de koude zelf maar vooral door het gebrek aan voedsel. Zowel door de sneeuw als door het ijs zijn de voedselbronnen van heel wat dieren onbereikbaar geworden. De verstoring die de jacht in deze winterse omstandigheden met zich meebrengt, kan nefast zijn voor (trek)vogels. Aangezien ze door gewerschoten telkens worden opgejaagd, moeten ze meer vliegen dan strikt noodzakelijk en dit kost extra energie. Energie die

foto Liliane Verbeke

ze niet kunnen gebruiken voor de opbouw van hun vetreserves voor de terugreis naar hun broedgebieden en het begin van de broedperiode in Noord- of Oost-Europa. Vliegen kost tijd, tijd die ze anders aan foerageren zouden kunnen besteden. Vogels verblijven in het algemeen in een bepaald gebied omdat dit hen de meest gunstige omstandigheden (dekking, voedsel, rust, ...) biedt. Plaatsen waar veel wordt gejaagd zullen ze, indien mogelijk, gaan mijden. Jacht verdriift de vogels daardoor vaak naar gebieden van tweede keuze. Gebieden die misschien iets minder gunstig (voedselrijk) zijn, maar zonder verstoring door jagers. Ook dit vermindert hun conditie. Jacht veroorzaakt dus ook indirecte sterfte door energieverlies en energietekort, ook onder dieren die niet onder de jachtregelgeving vallen en een onvoorwaardelijke bescherming genieten. Ook de opschorting van de bestrijding van bepaalde vogelsoorten is meer dan gewenst tijdens strenge winters.

Het kabinet van Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege heeft positief gereageerd op het verzoek om de jacht op te schorten. Vogelbescherming Vlaanderen is verheugd over de snelle (re)actie van de minister. Over het voornemen van de minister om de jacht slechts op te schorten tot 20 januari, is Vogelbescherming Vlaanderen minder enthousiast. De verzwakte dieren zullen meer tijd nodig hebben om terug op krachten te komen na weken van voedselschaarste. Na een 'wapenstilstand' van acht dagen de jacht opnieuw openen, is ethisch gezien onverantwoord. Bovendien zullen de gewerschoten ook de niet bejaagbare (dus beschermde) dieren ernstig verstoren.

Vogelbescherming Vlaanderen
www.vogelbescherming.be

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland:

Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas

Secr. Erik Rombaut,

Stationsstraat 126,

9170 Sint-Gillis-Waas.

© + fax 03/770 71 47

erik.rombaut@scarlet.be

www.abllo.be

ONS STREVEN vzw

Milieuwerkgroep Tielrode :

B.A. Heymanstraat 92,

9140 Tielrode.

©03/771 20 92 of 03/711 04 43

www.onsstreven.be

info@onsstreven.be

DE RAAKLIJN

Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele:

F. De Beleyr, Kleemstraat 89,

9111Belsele. ©03/722.07.62

firmin.de.beleyr@telenet.be

www.deraaklijn.be

RING-COMITÉ (= Actiecomité

Neen aan de Grote Ring)

Gilbert Cant, Perstraat 88,

9120 Haasdonk © 03/775.19.31

haasdonk.com@gmail.com

www.haasdonk.com

Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL

Jan DHollander

Bergstraat 25,

9170 De Klinge

© 03/770.64.26

info@panneweel.be

www.panneweel.be

ECOTEST

Milieuvereniging gemeente Temse:

Negenoostraat 3, 9140 Steendorp

© 03/774 22 57

DURME vzw

www.vzwdurme.be

info@vzwdurme.be

➔Afdeling Lokeren-Moerbeke- Sint-Niklaas-Stekene:

Domien Van Parys

Molsbergenstraat 1,

9160 Lokeren

© + fax 09/348 30 20.

andre.verstraeten@scarlet.be

➔Afdeling Zele - Berlare - Wichelen :

Jan Maertens,

Dijkstraat 182,

9240 Zele,

© 052 / 45 31 41

donk@vzwdurme.be

NATUURPUNT

➔Afdeling Hamme

Frans Van Havermaet,

Rijbunder 1,

9220 Hamme,

© 052/471893

frans.van.havermaet@telenet.be

➔ Waasland NOORD

Marc Bogaerts, Bormte 24

9190 Stekene, © 03/779.89.31

voorzitter@panneweel.be

www.natuurpunt.be/waaslandnoord

➔ Zuid-Waasland

Liliane Verbeke, Cauwergburg 15

9140 Temse,

© 03/771.17.43

www.natuurpunt-zuid-waasland.be

➔ Moervaart-Zuidlede

Dirk Van Pottelberg

Spelonckvaart 38, 9180 Moer-

beke-Waas & 09/346 95 68

dirk@heidebos.be

www.heidebos.be

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese,

Drie Lindekens 48,

9120 Beveren

© 03/755 15 65

waseimkersbond@telenet.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische Leefwijze en Tuinieren

Temmermans Marc

Watermolendreef 126

9100 Sint-Niklaas

marc.temmermans@telenet.be

J.N.M.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu

➔afdeling Waasland

Else Vandaele

Kiekenhaag 67

9190 Stekene

© 03 789 09 06 / 0499 13 05 32

elsevandaele@gmail.com

www.jnm.be/waasland

➔afdeling Durmeland,

De Brauwer Neleke

Driesstraat 105

9240 ZELE

© 052/44 88 38 © 0498/77 49 70

debrauwer_neleke@scarlet.be

www.jnm.be/durmeland

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Schuttershof 14, 9100 Nieuw-kerken, Sint-Niklaas.

Jan Rodts ©03/296 26 80

info@vogelbescherming.be

www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst

©03/775 28 51 Haasdonkbaan

101 , 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120

Beveren. © 03/755.23.26

C.V.N. Centrum voor natuur en

milieueducatie -regio Waas

D. De Roose,

Schauselhoekstraat 18,

9140 Temse, © 03/771.49.24

Druk in de Weer

Forelstraat 35,

9000 Gent

Tel. 09 224 29 14

info@drukindeweer.be

'T GROENE WAASLAND

Hoofredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51
Boekhouding Maarten Geeraerts - buitenstraat 68
9170 Sint-Gillis tel 03/234 08 13
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie : 🍏 Maria Van de Vyver 🍏
🍏 Gilbert Cant 03/775 19 31 🍏

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1400 exemplaren

't groene waasland verschijnt **in januari,**
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* **door 7 EURO over te schrijven naar 't groene waasland op het nr 000-1709871-52**
met vermelding abonnement *'t groene waasland 2009*

en is dan tevens 'toegetreden' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

- 2 ...Woordje hoofdredacteur ...Dirk Hylebos
3 .....Rapen : een Waas succesverhaal .....Velt
4.....Geïllustreerd handboek 'duurzame stedenbouw' .....ABLLOvzw
6.....Uitbreiding van de Clementwijk in Sint-Niklaas helaas geen duurzame wijk .....ABLLOvzw
10 ...Fotoverslag van bezoek aan ecologische woonwijk .....ABLLOvzw
12 ...Ecospanning: veilig en voordelig onderweg! .....ABLLOvzw
14 ...Het nieuwe uit het oude .....Ons Streven
15 ...Kalender
20 ...**DOSSIER** Tram naar Beveren .....ABLLOvzw
26 ...Met m'n dertig tonnen diesel .....Ringcomité
27 ...10 mensen, bijna 100 soorten paddenstoelen! .....vzw Durme
28 ..."Den Hert" in "De Linie" wordt omgevormd tot een natuurlijk bos .....vzw Durme
28 ...Meer natuur in 2009! .....vzw Durme
29 ...Onze padden-overzetacties .....vzw Durme
30 ...Vrijwilligers gezocht voor Huismussenonderzoek .....ABLLOvzw
30 ...Leefmilieuminister Schauvliege wil jacht opschorten .....Vogelbescherming Vlaanderen

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 30ste jaargang - nr 1; januari 2010 - nr 163

verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's),
Marc Temmermans, Jenny De Laet, Jef
Verspecht, Michaël Crapoen, Jos Beyers, Dirk
Hylebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten
binnen zijn **vòòr 15 februari 2010** via E-mail-adres :
groene.waasland@gmail.com of schriftelijk bij Gilbert
Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk